

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. IV. Dissolvere potest Sponsalia, qui notabilem mutationem, aut conditionem certò, deprehendit, quam implicite in contrahendo exclusit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

CONCLUSIO IV.

Dissolvere potest sponsalia, qui notabilem mutationem, aut conditionem certò deprehendit, quam implicite in contrahendo exclusit.

105.
Probatio
Conclus.

Est communis; & ratio patet, quia promissio non obligat ultra intentionem promittentis, juxta illud vulgare; *Actus agentium non operantur ultra eorum intentionem*; in his videlicet, quæ dependent ab eorum intentione, sicuti dependet obligatio sponsalium. Porro sponsi non intendunt se obligare, vel, ut magis proprie loquar, volunt retinere jus resiliendi seu dissolvendi sponsalia, casu quo superveniret aliqua mutatio, vel conditio reperiretur, quæ cognita, quemlibet similis conditionis, prudenter procedentem, à Matrimonio detereretur.

Dico; *Vel, ut magis proprie loquar* &c. quia verè contractus ab initio fuit validus & absolutus; mansit tamen rescindibilis seu dissolubilis ex superveniente legitima causa, qualis est talis mutatio aut conditio. Siquidem rebus notabiliter mutatis promissio non obligat; arg. cap. *Quemadmodum*, 25. de Jurejurando; ut, agendo de mutationibus seu conditionibus particularibus, diffusius explicabitur.

106.
Disparitas
hic inter
sponsalia, &
alios contractus.
Sanchez.

Fateor quidem, hanc regulam non ita generaliter habere locum in aliis contractibus onerosis, immò neque in votis seu promissionibus Deo factis; attamen disparitas est; quòd sponsalia requirant majorem libertatem, cum ad mutuum amorem ordinentur, & ad contrahendum vinculum Matrimonii consummati, omnino indissolubile, quod in voto & ceteris contractibus minimè contingit. Ita Sanchez disput. 62. num. 3. ubi plurimos citat Auctores pro hac doctrina.

Interim difficultas magna est, quænam in particulari sit illa notabilis mutatio vel conditio, quæ implicite censetur in contractu sponsalium exclusa; quod priusquam edissero in sequentibus Conclusionibus, in præsentis Conclus. duo occurrunt notanda.

107.
Quando mutatio debeat supervenire.

Primum est; sufficere, quod illa mutatio superveniat, aut conditio reperiat, etiam postquam ille, qui vult resiliere, fuerit in mora; v. g. tenebatur intrà annum contractum sponsalium implere, & culpà suà biennio non implevit; si eo transacto, sponsa v. g. fornecetur, aut alia notabilis mutatio ei superveniat, non tenetur eam ducere; tenebitur tamen damnum refarcire, quod ex ea mo-

ra sponsæ redundavit, quia à tempore moræ injustitiam admittit. Ita Sanchez sup. n. 5.

Notandum 2. Si quis ita ab initio fuerit affectus, ut quàmvis mutationem aut conditionem scivisset, nihilominus voluisset promittere Matrimonium, non posse dissolvere sponsalia, superveniente illà notitià; quia tunc error ille non dedit causam contractui; adedque illa mutatio vel conditio non fuit tacite exclusa; immò non potest dici notabilis mutatio vel conditio denuò cognita, quæ non ignorata in principio contractus, illum non impediret. Ita Sanchez di sp. 65. n. 2.

Sed contra; contrahens Matrimonium ex ignorantia cum serva, quàmvis ita esset affectus, ut vellet contrahere, si sciret, nihilominus invalidè contrahit; idque, quia voluntas merè habitualis, & in sola animi preparatione, nihil operatur, sicut patet in aliis multis casibus; v. g. si quis putans occidere feram, occidat hominem, non est irregularis, tametsi occidisset, si scivisset; & consimiliter non frangit jejunium, qui ex ignorantia comedit carnes, comesturus, etiam si scivisset esse jejunium. Neque qui exierit profert hæresim ignoranter, idem facturus cum scientia, incurrit excommunicationem, & plura similia exempla adferri possent, in quibus voluntas merè habitualis, & in sola animi preparatione, nihil operatur; ergo etiam in præsentis casu, voluntas illa merè habitualis contrahendi, vel non contrahendi Matrimonium, si hæc mutatio aut conditio cognita fuisset, videtur impertinens, ut possit quis resiliere, vel non resiliere à contractu sponsalium; quia reverà talis mutatio facta est, ut suppono, propter quam quis prudenter potuisset velle non contrahere, licet hic & nunc contraxisset.

Respondet Sanchez supra num. 3. ad 1. exemplum de Matrimonio cum serva, longè disparem esse rationem; quia in eo Matrimonio defuit consensus substantialis, qui debet necessariò esse absque conditionis errore, eò quòd jus aliter consensus irritet; quare ut verum esset Matrimonium, necessarius erat consensus actualis; in nostro autem casu non defuit consensus substantialis, & tantum conceditur dissolvendi jus ex habituali quadam voluntate, quæ contrahens, illius causæ conscius, minimè consentiret; quare cum hæc voluntas habitualis cesset per contrariam habitualem, nullum dissolvendi jus habebit. Hæc ille.

Sicuti ergo, ut habeat jus resiliendi, non est necesse, ut actu cogitet se nolle contrahere, si superveniat talis mutatio, vel conditio reperiat; sed sufficit, ut si cogitaret, & sciret superventuram talem mutationem, nollet contrahere prudentis judicio; sic itidem, ut non competat jus resiliendi, vide-

videtur sufficere mera habitualis voluntas, quã vellet contrahere, quãvis sciret superventuram talem mutationem.

sint, necetiam oriatur impedimentum. Ita ille. Sed hæc doctrina nobis non probatur, qui credimus, impedimentum publicæ honestatis esse perpetuum, ut proprio loco videbimus.

De cætero confirmari potest principalis doctrina, de qua hic controvertitur, ex eo, quod totum jus resiliendi oriatur ex deceptione; jam autem in casu nostro nulla est deceptio, seu nullus error practicus, id est, dans causam contractui.

Hinc non videtur necessaria limitatio Re- gii disputat. 23. num. 60. Nisi forte sponsa, ut alterum alliceret, dixisset, se esse virginem; tunc enim, inquit, sub ea conditione posset videri contractus initus, quia cum illa virginem promiserit, hic non potest videri, nisi virginem acceptasse. Respondeo; acceptavit eam, quam putabat esse virginem, sic tamen, ut eam acceptasset, ramet si scivisset non virginem; ac proinde error ille tantum fuit speculativus, nullatenus dans causam contractui; adeoque non videtur illum contractum reddere irritabilem magis, quam si ipsa non dixisset se virginem, quam tamen sponsus putabat virginem, & ideo libentius acceptabat.

Sed contra: si sub conditione contraheret sponsus dicens: *Contraham tecum, si mille in dotem dederis*, eã conditione non subsecuta, minimè altringeretur promissione, quãvis eo esset affectu tempore contractus, ut minori summã promissã, adhuc se obligaret: sed contractui sponsalium tacitè inest conditio, nisi res notabiliter mutare inveniantur; ergo nihil impediente promittentis affectu, inventã denuò notabili mutatione præcedenti, non tenebitur promissis stare; taciti enim & expressi idem est iudicium, l. *De qui- bus*, 32. in fine ff. de L.L. *Quare rectissime etiam illud receptum est, ut leges non solum suffragio Legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per desuetudinem abrogentur.* Et aliis iuribus.

Respondet Sanchez sup. n. 3. distinguendo Minorem; ut tunc vera sit, quando voluntas habitualis & animi præparatio contrahentis est, ut eã causã cognitã, minimè contractum celebraret, quia solum inest ea conditio ex voluntate habituali & tacita contrahentis; secus autem est, quando contraria voluntas aderat. Potest etiam 2. dici non esse notabilem mutationem respectu hujus. Hæc ille.

Respondeo 3. longè disparem esse rationem illorum contractuum; quia unus est contractus conditionalis, alius autem absolutus; nam, ut supra diximus, conditio tacitè subintellecta in omni contractu, non reddit illum contractum conditionalem. Itaque: *Nisi res notabiliter mutatae inveniantur*, non est proprie dicta conditio (sicuti: *Si mille in dotem dederis*) cum ab ejus existentia non dependeat

110. Ad alia exempla & similia, Respondeo; peccatum formale necessariò est actualis deformitas à lege, quæ requirit voluntarium actuale. Undè non est idem, *Peccat*, & *Peccasset*; sic enim sæpè homines deberent dici peccare, quandoquidem sæpissimè, si tales vel tales circumstantiæ occurrissent, peccassent. At verò impræsentiarum non dicimus nos, *Contraxit*, & *Contraxisset*, esse idem; sed, ut supponimus, verè contraxit sponsalia sciens & volens, & solum per illud, *Contraxisset*, merè habituale, fit, ut non possit postea resiliere, sicuti per ly *Non contraxisset*, est ò merè habituale, fit, ut possit postea resiliere.

Alioquin si ad resiliendum requireretur illa actualis externa voluntas: *Nolo contrahere, si hoc vel illud superveniat, aut postea reperiat*, jam omnia sponsalia essent conditionalia, atque hoc ipso irrita, quòd hoc vel illud superveniret, aut reperiretur, sicut cæteri contractus verè conditionales: ac proinde ex illis non oriretur impedimentum publicæ honestatis, quod constat esse falsum: secus est, si tantum tacitè illa conditio subintellectatur; nam conditio tacitè subintellecta, non reddit actum conditionalem; arg. leg. 99. ff. de Condit. & demonst. *Conditiones extrinsecas non ex testamento venientes, id est, quæ tacitè inesse videantur, non faciunt legata conditionalia.*

Dices: conditio tacitè subintellecta, exterius apposita, non plus operatur, quàm si non fuisset apposita. Respondeo; quando eo modo apponitur, quo tacitè inest; quando autem exterius dicitur: *Nolo contrahere, si fornicationem admisseris*, vel, *Ducam te, nisi fornicationem admisseris*, alio modo apponitur, quàm tacitè inest. Nam inest tacitè ad eum solum effectum, ut sponsa fornicante, liceat sponso innocenti à sponsalibus resiliere, non tamen manent eo ipso dissoluta: at eum exprimitur conditio, est ad obligandam sponsam, cui adjicitur, ad vitam honestam, quã fornicante nil effectum manet. Ita Sanchez lib. 7. disp. 69. n. 10.

Itaque sponsalia in casu Concluf. ab initio non sunt irrita, sed valida & absoluta, irritabilia tamen; & ideo inducunt impedimentum publicæ honestatis, permanens postquam irritata fuerint; secus foret, si à principio fuissent irrita, aut verè conditionalia.

Pontius hic cap. 18. num. 13. putat parùm referre, si dicantur illa sponsalia irrita ab initio, si irritanda; cum, inquit, juxta Trident. ex sponsalibus, quãvis ratione invalidis, non oriatur impedimentum publicæ honestatis. Quare si postea irritata

valor contractus, ut patet ex dictis; sed potius modus quidam est, aut quædam conventio, addita ipsi contractui, ejus valorem absolutum supponens; sufficiens tamen, ut possit quis à contractu resilire, nisi obster voluntas contrahentis actualis, aut habitualis in præparatione animi. Alioquin, nisi supponeret valorem absolutum, neutra pars teneretur stare contractui, quod tamen constat esse falsum; nam superveniente fornicatione sponsæ, sponsa tenetur stare contractui, si sponsus velit.

116.

Resp. ad alteram objectionem.
L. 60. ff. Locati.

Hinc respondeo ad alteram objectionem apud Sanchez supra num. 1. Condicio mente retenta nihil operatur in contractibus; leg. Cum in plures, 60. §. Locator horrei. ff. Locati. Locator horrei propositum habuit, se aurum, argentum, margaritam non recipere suo periculo. Deinde cum sciret, has res inferri, passus est: proinde cum futurum tibi obligatum dixi; ac, si propositum fuit, remissum videtur. Sed affectus ille conditionalis: Si scirem adhuc contraherem, retinetur mente, ergo nihil operabitur; sed integrum erit sponso dissolvere sponsalia, perinde ac si eum affectum non habuisset.

Respondeo, inquam, ad hanc objectionem ex jam dictis; Majorem veram esse, intellectam de conditione propriè dicta, quæ, nisi exprimitur, manet incognita, cum tamen utrique contrahentium debeat esse cognita; secus si intelligatur de conditione improprie dicta, seu modo aliquo vel conventionem, quæ contrariam voluntatem actualem, vel habituales, ei, quæ verbis exprimitur, includit, ut contingit hic; quia verba planum & absolutum omninò consensum indicant, & tantum ex præsumpta voluntate habituali admittunt eam conditionem. Sufficit ergo contraria voluntas habitualis intus latens.

117.

Tertia ob-
jectio.

Sed dicit aliquis; contractus humanus obligare non potest ex solo animo te obligandi, nisi verba vel signa externa & humana, animum illum internum sufficienter significant: non enim potest se homo homini obligare, nisi per signa externa sensibilia & humana. Jam autem quando femina v. g. dicit, se esse virginem, & tu promittis ei Matrimonium, signa externa in iis circumstantiis solum significant obligationem, stante veritate illius conditionis; ergo quidquid fit de affectu & animo interno, non te obligas, nisi cum eadem limitatione, quæ te obligasset, si intentionem contrariam habuisses, scilicet non contrahendi cognitâ veritate; verba enim illa externa non minùs significant hanc intentionem, quàm intentionem contrahendi cognitâ veritate; immò magis videntur significare intentionem non contrahendi, cum communis hominum sensus sit, nolle se irrevocabiliter obligare, nisi stante veritate eo-

rum, quibus alter contrahens inducit ad contrahendum.

Respondeo; saltem verba illa externa esse æquivoca seu indifferentia ad unam aut alteram intentionem significandam, estò unam magis significant, quàm aliam in communi hominum usu; jam autem verba æquivoca determinantur ad hoc potius, quàm ad illud significandum, ex intentione proferentium, ut si dicas: *Maria non fuit semper Virgo*, licet nomen, *Maria*, indifferens sit ad significandam hanc vel illam fœminam; imò licet in circumstantiis ex communi hominum sensu magis significaret aliam fœminam, quàm Deiparam; si tamen intendebas loqui de Deipara, verba fuerunt hæretica, & induxerunt excommunicationem; quia ex intentione proferentis determinata fuerunt ad significandam hæresim internam. Ergo similiter verba externa in casu proposito, si dicta fuerint ex intentione significandi animum contrahendi absolute, independenter à veritate illius circumstantiæ accidentalis, v. g. virginittatis, sufficienter ad contractum irrevocabilem faciendum.

Adde: tamen animus ille nullo modo significaretur externis vocibus vel signis, adhuc sustineri potest; quòd fiat contractus irrevocabilis. Ratio est; quia revocabilitas vel oritur ex injusta deceptione, quæ dat jus decepto adversus decipientem, ut servetur indemnus; vel provenit ex contractu implicito concomitanti, quo decipiens videtur se obligare ad verificandam illam circumstantiam; quæ intendit inducere ad contrahendum, & est quasi contractus assicuracionis, vel evictiõnis. Jam autem in casu proposito, neque intercessit injuria obligans ad restitutionem; nam licet deceptio fuerit contra justitiam, & fortasse fuerit peccatum mortale, quoniam deceptor putabat dare causam contractui; non tamen fuit re ipsâ injuria gravis effectivè, sed affectivè tantum; quia re ipsâ non fuit causa contrahendi; porro animus nocendi, non secuto nocumento ex causa posita, non obligat ad restitutionem.

Neque etiam in eo casu intercessit alius contractus concomitans, obligans decipientem ad verificationem illius circumstantiæ, & alioquin ad rescindendum contractum: quia estò decipiens eum animum habuisset, deceptus tamen non habuit; noluit enim, ut supponimus, contrahere ullo modo dependenter ab ea circumstantia, nec de illa curavit; ergo non acquisivit ex contractu jus contra decipientem, ad rescissionem contractus; quia sine ejus animo non potuit fieri hic secundus contractus, obligans decipientem ad restitutionem vel rescissionem. Mansit ergo primus & substantialis contractus validus & irrevocabilis, sicut ex natura sua est, cum

cum revocabilitas neque ex injuria, neque ex alio contractu concomitanti provenire poterit. Atque hæc magis vera sunt, quando nulla fuit deceptio, v.g. quando fœmina non dixit se virginem, vir tamen putavit eam virginem; quamquam tamen scivisset non virginem, equidem voluisset contrahere.

120. *Afferenti se minime promissurum, fides est adhibenda, &c. Similiter.*
Notandum autem ex Sanchio lib. 1. disp. 62. n. 6. afferenti, se minime promissurum, si à principio talis causa abesset, adhibendam esse fidem in utroque foro, si iudicio prudentis viri, consideratis negotii circumstantiis, verisimile sit nequaquam promissurum, si illam præcogitasset; nam ea, quæ in animo consistunt, cum hominibus innoscere nequeant, testibus probari non possunt, ut scientia & ignorantia, & proinde partis iuramento probantur.

Sed quid si dubitet pars, an contraxisset? Respondeo; si quilibet prudens non contraxisset, præsumitur, hunc etiam non voluisse contrahere; quia fortissima præsumptio desumitur à communiter accidentibus.

111. *Quodcumque vitium est causa sufficiens dissolvendi sponsalia. Probatur 1.*
De cetero, quæ mutationis supervenientis, eandem esse rationem conditionis præexistentis, probabiliter ignoratæ tempore contractus, communis etiam est doctrina; & probatur 1. quia occultum vitium rei venditæ, est causa sufficiens dissolvendi venditionem aut minuendi pretium; ergo etiam occultum vitium est causa sufficiens dissolvendi sponsalia, cum nullus sit contractus, excepto ipso Matrimonio, qui requirat tantam libertatem.

122. *Secunda probatur. C. 4. de Except.*
Probatur 2. quia in iure paria sunt, aliquid supervenire, & præcedere ignoranter; res enim dicitur fieri, quando primum innotescit; arg. cap. Pastoralis, 4. de Except. in fine: *Nisi forte aliqua (dilatatoria exceptio) de novo sibi competens, exorta fuerit: vel is, qui voluerit eam opponere, fidem faciat juramento, se postmodum ad notitiam illius pervenisse.* Ubi Gloss. verb. *Postmodum.* inquit: *Scilicet post terminum constitutum, infra quem omnes dilatatoria proponantur.... Sed quid si post litem contestatam vellet jurare, quod post ipsam contestationem ad notitiam ipsius pervenit, quæ tamen non est exorta de novo, sed erat ab initio, puta cõsanguineus erat iudex impetrantis, vel impetratõs vasallus iudicis, vel aliqua alia consimilis, sed hoc reus ignorabat, nunquid debet audiri? Dicunt Quidam, quod sic. Mihi videtur quod amplius non audiat; quia ab initio debet inquirere de huiusmodi dilatoriis, quia vigilantibus, & non negligentibus, iura subserviunt, ff. *Qui ex cau. ma.* Non enim, ff. *de Edend.* Veluti, & facilitati & negligentia sue imputet. Neque enim oportet per singula momenta onerari actorem, ff. *Us in pos. leg.* Si si à quo, §. *Si semel.* sic enim non esset litium finis. Et hoc quod dicitur hic, locum habet in exceptionibus facti, & non iuris, quia nemini licet jus ig-*

norare, ff. *de Jur. & fact. ign. l. Regula.* Hactenus Gloss.

Ex qua apparet, quare signanter dixerim: *Probabiliter ignoratæ*, id est, invincibiliter; nam si vincibiliter, facilitati & negligentie suæ imputare debet, quod pro virgine acceptaverit corruptam, & ideo tunc non videtur posse resiliere, tamen si nolisset contrahere, si eam conditionem scivisset, juxta Gloss. jamjam allegatam.

123. *Probatur 3. L. 30. ff. de Test. ult.*
Probatur 3. præfata doctrina: quia paria sunt in iure, non esse, & non apparere, l. 30. ff. de Testam. tute. *Duo sunt Titii: pater & filius. Datus est tutor Titius, nec apparet, de quo sensu testator. quæro, quid sit iuris, respondit: is datus est, quem dare se testator sensit; si id non apparet, non jus deficit, sed probatio. Igitur neuter est tutor: videlicet, quia non apparet quis sit.* Item l. 77. ff. de Contrah. empt. ibi: *Neminem enim nec vendere, nec excipere, quod non sit, & lapidicinas nullas esse, nisi quæ apparent & cædantur.* Ergo idem est non apparere, & non esse; ergo à contrario sensu paria sunt, esse & apparere; cum ergo post sponsalia vitium appareat, tunc dicitur denuò esse.

124. *Quarta probatio.*
Probatur 4. quia leg. ult. Cod. de Sponsal. habetur, resilientem à sponsalibus, ex causa præcedenti ignorata, non amittere arras, ibi: *Sus vero horum ignari, sponsalibus arras susceperint &c. si idem tantummodo redditis, super alterius simplici pana liberi custodiuntur.* Quod fecus tamen esset, si resiliendo culpam admitterent.

125. *Probatur 5.*
Probatur ultimò; quia rebus notabiliter mutatis non obligat promissio, cap. *Quemadmodum*, 25. de Jurejur. atqui in casu proposito res sunt notabiliter mutata, cum denuò inveniantur vitium notabile, prorsus ignoratum.

Dices: dicto cap. *Quemadmodum*, sic scriptum habemus: *Si quis juraverit se ducturum aliquam in uxorem, non potest ei fornicationem opponere præcedentem, sed subsequentem, ut illam non ducat in conjugem.* Respondeo; si ea ignorata non fuerit. Colligo ex Gloss. ibi verb. *Præcedentem.* ubi sic ait: *Quia ex quo semel probatis mores ipsius, non potest postea reprobare.* Porro ignorans mores, non censetur eos probasse.

126. *Quid se sponsalia fuerint jurata.*
Ceterum, hæctenus dicta omninò vera puto, etiam dum sponsalia sunt juramento confirmata; neque opus est petere juramenti relaxationem, quia juramentum per se corrumpit, corrumpente principali contractu, cujus est accessorium, juxta Regulam juris 42. *Accessorium naturam sequi congruit principalis.* Et manifestissime id decernitur in cap. *Quemadmodum*, de Jurejur. ibi: *Ita si quis juraverit se ducturum aliquam in uxorem, non potest ei fornicationem opponere præcedentem, sed subsequentem, ut illam non ducat in conjugem; quia in illo*

juramento talis debet conditio subintelligi, si videlicet illa contra regulam desponsationis non veniat. Sed cur hoc, nisi quia eadem conditio subintelligitur in ipso contractu sponsalium? Ergo omnes conditiones, quæ subintelliguntur in contractu sponsalium, etiam subintelliguntur in juramento, quo contractus sponsalium firmatur; ac proinde eo ipso quod contractus sponsalium corrumpitur, defectu alicujus conditionis subintellectæ, etiam corrumpitur juramentum, absque ulla relaxatione aut dispensatione Superioris.

127. *Occurritur objectioni. C. 8. de Jur. tejur.* Quod ergo dicitur cap. Si verò, eod. tit. Non est tutum, quemlibet contra juramentum suum venire, intelligendum venit de juramento, cui non deficit conditio aliqua expressa, vel tacite subintellecta. Casus quippe illius juris erat: *Aliquis per metum gravissimum compulsus fuit renuntiare beneficium suum, juramento interposito, ac eodem ulterius non repetendo, & sic ille compulsor retinuit sibi beneficium illud: queritur, quis illorum debeat beneficium illud habere, an neuter?* Ita Gloss. ibi. Quis autem non videt, in illo juramento nullam fuisse subintellectam conditionem, cujus defectu non obligaret absque dispensatione seu beneficio absolutionis? Ergo ab hoc juramento non valet argumentum ad juramentum in nostro casu.

His ita constitutis de causis in generali, quæ tribuunt jus dissolvendi sponsalia, superest in speciali examinare, quæ & quales illæ causæ sint. Ac primò quidem occurrit votum Religionis, ejusque ingressus, de quibus erit

CONCLUSIO V.

Votum Religionis, ejusque ingressus, tribuunt alteri parti jus resiliendi à sponsalibus, minime illa dissolvunt ex parte utriusque.

128. *Votum Religionis liberat alteram partem ab obligatione sponsalium.*

Quod attinet ad votum Religionis, cum obliget ad ponendum impedimentum, dirimens contractum Matrimonii (intelligo quippe per votum Religionis, votum professionis in Religione approbata) liquet profectò, voventem sufficienter renuntiare juri suo, quod habebat ad contrahendum Matrimonium; quid ni ergo alia pars possit illam renuntiationem acceptare, ac ita dissolvere sponsalia, aliaque contrahere? Siquidem sponsalia mutuo consensu dissolvuntur, ut patet ex Conclus. 1.

Occurritur objectioni.

Nec obstat; quòd possit liberari à voto per solum ingressum, vel etiam per solam petitionem admissionis, si absque suâ culpâ non admitratur; non obstat, inquam; nam quantum est in se, reddidit se inhabilem ad con-

tractum Matrimonii, quòd sufficit, ut censeatur renuntiasse juri suo. Atque hæc est communis sententia, quæ non indiget ulteriori probatione.

Solum nota; si ante liberationem à voto, alia pars non acceptaverit renuntiationem voventis, post liberationem haud posse resiliere titulo renuntiationis; quia jam cessat renuntiatio, cum rursus factus sit habilis ad licite contrahendum Matrimonium; jam autem, ut sponsalia mutuo consensu dissolvantur, oportet, quòd ab utraque parte accedat acceptatio mutui consensu; arg. cap. 1. de Reg. Juris: *Omnia res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur.*

Et verò eadem est ratio ingressus Religionis. Vix enim potest esse dubium, quin per eum solvantur sponsalia ex parte remanentis in sæculo, ita ut si velit, possit statim alia sponsalia inire, & aliud contrahere Matrimonium. Primò; quia ingrediens satis significat animum renuntiandi sponsalibus; nullus quippe ingreditur Religionem, quin habeat animum profutendi, saltem si illi Religio conveniat. Deinde; est sine tali animo ingrederetur, jam facta videtur notabilis mutatio personæ; magno siquidem dedecori, tribui solet mulieri, si nubat ei, qui monachus fuit; & e conversò viro, si nubat ei, quæ monialis fuit.

Addunt Aliqui argumentum à simili: sicut se habent sponsalia ad Matrimonium, ita ingressus Religionis habet se ad professionem in Religione; sed per professionem solvitur Matrimonium ratum; ergo per ingressum sponsalia. Sed hæc similitudo non est perfecta, ut patebit ex dicendis pro 2. parte Conclus. Interim valeat quantum valere potest; & advertat ille, qui remansit in sæculo, magis hæc vera esse, quando ingressus factus fuit fraudulenter, animo egrediendi, & contrahendi alia sponsalia; quia tunc liquidissimè constat, ipsum renuntiasse juri suo.

Advertat 2. ut ante egressum accipret renuntiationem factam; alioquin, ut statim dictum fuit in priori casu, post egressum non posset resiliere titulo renuntiationis, nisi egrediens permaneret in eadem voluntate, & alio signo externo eam significaret. Posset tamen alio titulo resiliere, qui non habet locum in priori casu, scilicet titulo notabilis mutationis, ut patet ex dictis.

Hinc si uterque ex mutuo consensu, tentaturi perseverantiam, intrent Religionem, non censentur sponsalia dissoluta, nec ex una, nec ex altera parte; quia in mutationem illam notabilem consenserunt; immo tunc respectu eorum non est notabilis mutatio, ut patet; quia in utroque est æqualis. Deinde; non censentur renuntiasse juri suo, nisi sub conditione perseverantiae, in quam conditionem uter-